

Tres dies que canviaran Europa

Els dies 1, 2 i 3 de maig els caps d'estat i de govern de la Unió Europea i la cohort de ministres batejaran el naixement de la moneda única, la florida de l'euro.

JAUME MASDEU

Tres dies que seran també una aventura com la de John Reed, però diferent. Revolució comunista i unió monetària són als antípodes l'una de l'altra. D'aquests tres dies és difícil d'imaginar que V. I. Lenin en pogués escriure, com fa al pròleg dels "Deu dies que estremiren el món", que recomana aquesta obra "amb tota l'ànima als obrers de tots els països". En tot cas, amb Lenin o sense, són tres dies que marcaran no solament el 1998, sinó tota una època. L'impacte es notarà en la vida quotidiana del ciutadà i en les relacions financeres internacionals. El paper d'Europa en l'escena mundial en sortirà reforçat, econòmicament i políticament. I és que, al dòlar, li sortirà un rival de primera fila.

Serà el final de la pesseta, l'antiga peça que amb els anys ha perdut pes i color, del marró brut d'abans al platejat asèptic d'ara, i que el 2002 passarà de la cartera de cada dia al museu de la història. Els qui creuen, erròniament, que la història no fa sinó repetir-se podran al·legar que serà la reedició, mil dos-cents anys després, de l'imperi monetari de Carlemany, el rei dels francs coronat emperador d'una gran part de l'Europa occidental l'any 800 a Roma. Ell i la seva moneda, la lliura, regnaven sobre el que avui és França, Alemanya i el Benelux, i s'estenien fins a la Marca de l'Est (Àustria), Llombardia (nord d'Itàlia) i la Marca Hispànica (Catalunya). Un mapa similar al de l'euro.

Històries a part, la cita del mes de maig té un lloc en el podi de les grans ocasions. Aprofitant que, per festa, els mercats financers tancaran, se seleccionaran els països que entraran a la moneda única i es fixaran irrevocablement les paritats. Els països, llevat terratrèmols imprevistos, ja se saben. Onze. No hi haurà Grècia, que no pot, ni el Regne Unit, Suècia i Dinamarca, que no volen. Mancarà l'elecció del gran governador, l'home que ha de dirigir el futur i poderós banc central europeu. Ara mateix circulen dos candidats, l'holandès amb mentalitat germànica, Wim Duisenberg, i l'aposta francesa, Jean-Claude Trichet. Mentrestant, Luis Ángel Rojo, callat, espera.

Es complirà la profecia d'un dels pares d'Europa, Jean Monnet, que els anys 50, llavors dels èxits de la Unió Soviètica en la cursa espacial, comparava la construcció europea amb un Sputnik de tres pisos: planta baixa, incorporació de la Comunitat del Carbó i de l'Acer, el Mercat Comú, ja acabada i habitada de fa temps; segona planta, la unió monetària, a punt d'estrenar; i tercera, la unió política, encara en obres, amb bastides instal·lades, paletes treballant-hi, però amb arquitectes que no han acabat els plànols i propietaris indecisos.

Ironies del destí, tot això es farà sota presidència britànica, un dels països que no hi entraran. Cert és que les coses han evolucionat al Regne Unit. Hi ha qui afirma que amb l'entrada en funcionament de l'Eurostar —una mena de cordó umbilical que uneix Londres amb París i Brussel·les— l'illa ha perdut insularitat.

ARXIU EFE

I n'hi ha, més pragmàtics, que pensen que els canvis han vingut, més aviat, de l'aterratge de Tony Blair que, sense defensar posicions tan diferents de les de John Major, ha canviat radicalment les formes. Un Blair que juga amb els símbols, que per presentar la presidència britànica, que s'estrenarà l'1 de gener, ho fa des de l'estació de Waterloo, la terminal londinenca de l'Eurostar.

Onze nous candidats. A més de l'euro, 1998 també serà l'any que llançarà la cinquena ampliació de la Unió Europea, l'ampliació cap a l'est. Aquest club va començar el 1957 amb sis socis fundadors i aconseguia la majoria d'edat, el primer certificat d'èxit, l'any 1972, amb la incorporació dels escèptics: el Regne Unit, Irlanda i Dinamarca. Un cop consolidat el nucli i demostrat que el model funcionava i tenia bona salut, van venir més ampliacions. De primer cap al sud, incorporant països menys desenvolupats en dues fases, Grècia (1981) i Espanya i Portugal (1986). Després incorporant-ne de rics, operació més fàcil i ràpida, atès l'alt nivell econòmic de Suècia, Finlàndia i Àustria, superior fins i tot a la de la majoria de membres de la Unió (1995).

Molt diferent és l'ampliació que ara es prepara, que a partir del 2003, 2005 (ningú no ho sap amb precisió) suscitarà transformacions profundes en la UE. Serà com donar-li una nova dimensió, un nou caràcter, una nova composició que inclinarà clarament la Unió cap a l'est, subratllant així la posició geogràfica espanyola, molt, molt a l'extrem sud.

L'inici formal de negociacions serà el 30 de març a Londres, en un consell extraordinari de ministres d'affers estrangers dels quinze i dels onze candidats. Sortida en línia de tots onze que immediatament es dividiran en dos grups, perquè aquesta és una ampliació a dues velocitats. El primer grup, amb els sis candidats amb qui començaran, l'abril mateix, les negociacions d'ingrés: Polònia, República Txeca, Hongria, Eslovènia, Estònia i Xipre. I cinc més que restaran per a una segona tanda de converses: Bulgària, Eslovàquia, Letònia, Lituània i Romania.

Les sessions solemnes, els grans discursos, la importància indiscutible del procés no poden fer oblidar que seran unes negociacions difícils, que poden accelerar-se o eternitzar-se, segons els progressos de cada candidat (la negociació és sempre bilateral, cas per cas, cada pa-

A banda de la preparació de la unió monetària, els socis de la UE han de començar a discutir una nova ampliació. Paradoxalment, la reunió que decidirà quins estats compleixen els criteris de convergència, es farà sota presidència britànica (en la foto de baix, el seu primer ministre Tony Blair).

ís al seu ritme). L'adaptació de les seves economies a la de la Unió serà llarga.

Adaptació dels candidats i adaptació també de la Unió Europea, que necessita modificacions internes de pes, si vol encarar bé l'ampliació. Una de les primeres modificacions és la d'adequar els pressupostos (les "perspectives financeres", en argot de Brussel·les) que cobreixen els anys 2000-2006. Parlar de pressupostos és matèria sensible, significa reformes del fons estructural, de la política agrícola, de diners. Els nous membres seran re-

ceptors nets de fons i la incògnita és com es pagarà la factura, si augmentant ingressos o retallant despeses. La majoria de països, encapçalats pels contribuents nets, exigeixen austeritat en les despeses, no sobrepassar l'actual sostre del pressupost. Els altres, els que més ajudes comunitàries reben, Espanya al capdavant, es preparen a resistir per conservar la seva porció del pastís del fons estructural. Una batalla que serà llarga. I més difícil encara amb dos socis, Holanda i la totpoderosa Alemanya, enmig de processos electorals. Tenint encara un marge, és probable que l'acord sobre aquestes perspectives financeres maduri durant tot el 1998 per tancar-se a principi del 1999.

En una d'aquestes eleccions, les alemanyes de la tardor del 1998, es juga la continuïtat una figura gegantina de l'Europa d'aquests últims anys, Helmut Kohl. És l'últim supervivent dels signataris del Tractat de Maastricht, d'aquells líders que van llançar el procés cap a la moneda única, que tot seguit hagueren de fer la llarga travessia del desert: la dels anys de crisi econòmica i de desconfiança de l'opinió pública per les exigències del famós tractat. Un europeïsta convençut, ara debilitat i que ha perdut, per conversió o per necessitat, una mica de fe. Aquest gegant sentimental, de llàgrima fàcil, es juga passar a la història com el canceller que va unir Europa o que va vendre el *deutsche mark*.

